

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Verborum Significatione. Titvlvs XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

260
261
vel conventus secularium, aut regularium ecclesiarum si-
bi iudicant (quia ipsos hoc unico lumine ad repellend-
um a iustis factis privare nolumus, nec debemus) i-
demque observandum. Ipsi vero sint diligenter
ad hanc rem ut statuta Romanorum Pontificum prædeces-
sorum nostrorum super his edita, diligenter observent.
Quia hæc & sanctionem ad prædicitam trahimus: non
solummodo privilegii, conventionibus, statutis, & con-
suetudinibus quibuslibet, quæ contra præmissa, seu ali-
quod prædictorum religionis ipsi in nullo volumus suf-
fragari.

CAP. II.

Temporales, qui exant aliquos in loco interdicti cele-
brare dicunt, vel qui per præcones faciunt tunc ad illa auctoritate
publicam evocari, vel prohiberi, ne publice excommunicati vel in-
terdicti, super his, per alios, qui missas celebrant, missas, ecclesias
et ipsi ministrant missas, qui non exant, excommunicati
sunt, & per Papam absolvendi, h. d. Joan. And.

Idem.
Clarior ad nos prelatorum querela perduxit, quod
quibusdam quidam, & Domini temporales (veris
interdictis ecclesiasticis suppositis interdicto) nedom in loco
locorum capellis, sed & in collegiatis & aliis in
quibus locorum ecclesiis, missas & alia divina officia pu-
blice & solenniter faciunt celebrari: ad officia eadem ce-
lebranda, nunc hos, nunc illos vocantes, & interdum
(quod est deterius) compellentes: hisque non contenti
excessibus, per campanarum non solum pulsationem, sed
et voce præconum populos etiam interdictos, ut (interdi-
cti non obstante sententia) ad audiendas missas hujus-
modi veniant, faciunt evocari. Nonnulli quoque ipso-
rum illis plerumque subiectis, ne (sicut excommunicatio-
nem interdicti sententia publice sint notati) de eccle-
siis, dum in ipsis missarum celebrantur solennia, iustitia-
re in ecclesiis celebrantibus exeat, præcipere non verentur.
Et quæ frequentiter committit quod (non sine Dei offensâ,
sicut de populi scandalo) ipsa missarum solennia re-
stantur incepta. Neque excessus sic graves exce-
dendum impunitate trahantur ab aliis in exemplum præ-
sumptos præstos, qui in locis interdicti suppositis,
quæquam de cetero divina celebrare officia, quomodo-
libet cogere: aut qui modo prædicto, ad officia eadem
audientibus aliquos, excommunicacionis præsertim vel in-
terdicti ligatos sententia, evocare: seu, qui ne excommu-
nicacione publice, aut interdicti, de ecclesiis, dum in ipsis mis-
sarum aguntur solennia, celebrantibus moniti ut exeat,
prohibere: Necnon excommunicatos publice & inter-
dictos, qui in ipsis ecclesiis nominatim celebrantibus,
in exant obnoxiæ remanere præsumperint, excommuni-
cacionis sententia (a qua per sedem duntaxat Apostoli-
cam postquam absolvi) facto approbante concilio innova-
re.

CAP. III.

Temporales si tempore interdicti recipiunt in suis ecclesiis ad
divina officia, & per præcones interdicti, excommunicati sunt per præ-
cones præcones, h. d. Joan. And.

Idem.
Vix ex eo, quod religiosi viri fratres minores in
suis ecclesiis ad audienda divina officia
interdicti, fratres & sorores de ordine tertio
sacram. B. Franciscus instituit) existentes, qui continen-
tes, seu de poenitentia nuncupantur, scandalum a-
portant, qui ab his excluduntur, mentibus generetur, cen-
suræ violenter ecclesiastica & minoris auctoritatis inter-
dicti sententia reputetur: Eisdem fratribus minoribus

distictius inhihemus, ne de cetero aliquem, vel aliquos
perdiditorum (etiam si super hoc, hi vel illi privilegiis
quibuslibet muniti extierint, quæ ipsis in nullo pro-
fus, quoad hoc volumus suffragari) ad divina in suis eccle-
siis tempore interdicti quoquomodo admittant. Quod
si fecerint, corpore excommunicacionis sententia se noverit
subiacere, a qua per alium, quam per Romanum
Pontificem, vel satisfactione præmissa, per locorum
Episcopos (quos auctoritate Apostolica fungi volumus
in hac parte) absolutionis beneficium nequeant
obtinere.

CAP. IV.

Si Papa etiam scienter excommunicato participat, illam per hoc
non absolvit, nisi exprimat hoc se velle. Et si scienter sub titulo
dignitatis aliquem nominet vel honoret, per hoc illum in dignitate
non approbat, Joan. And.

Idem.
Si summus Pontifex scienter etiam excommunicato
participet literis, verbo, vel officio, seu alio quovis
modo, ipsum per hoc absolvere nulla ratione censetur,
nisi se velle forsitan exprimat illum ex hoc pro absoluto
haberi. Similiter quoque, si quem sub titulo cujuslibet
dignitatis, ex cetera etiam scientia, verbo, consuetudine,
vel literis nominet, honoret, seu quovis alio modo
tractet: per hoc in dignitate illa ipsum approbare non
intelligitur, aut quicquam ei tribuere novi iuris.

DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

TITVLVS XI.

CAP. I.

Declaratur in aliquibus ca. Exist. eod. tit. lib. 6. præsertim de
fratre minore tenentur ad observationem eorum omnium, quæ in
regula sub verbis imperatoris modo ponantur: deinde omnia in-
feruntur, ad quæ fratres ipsi obligantur. Et consequenter eorum vo-
cem excessibus præter dicta, de electione ministrorum ipsorum tu-
culentissimi tractatur.

Clemens V. in Concilio Vianensi.

Xvi de paradiso, dixi rigabo hortum plantatio-
num: ait ille celestis agricola qui verè sans sa-
pientie, verbum Dei à Patre, in Patre manens,
genitum in eterno, novissimè diebus istis (fabricante
Sancto Spiritu) in utero virginis caro factum, exivit ho-
mo ad opus arduum redemptionis humani generis
peragendum: exemplar & se dando celestis vite, præ-
bens hominibus semetipsum. Verùm quia plerumque
mortalis vite sollicitudinibus pressus homo, mentis
aspectum ab exemplaris huiusmodi intuitu & diver-
tebat, verus nosse Salomon in folio militantis eccle-
siae hortum voluptatis inter ceteros quendam fecit, à
procellis vultu stultitibus elongatum, in quo quietus
se securus vacaretur contemplandis; servandis
que huiusmodi operibus exemplaris, in hunc mun-
dum introivit ipse, ut rigaret ipsam fecundis aquis
spiritualis gratiæ & doctrinæ. Hic hortus siquidem est
fratrum minorum sancta religio, quæ muris regularis
observantiæ firmiter undique circumclusa, intra se solo
contenta Deo, adornatur abundè novellis plantationi-
bus filiorum. Ad hunc veniens dilectus Dei filius mor-
tificantis poenitentia myrrham mentem cum aromatis
bus, quæ suavitate mirâ universis odorem aterahentis
sanctimonie circumfundunt. Hæc est illa celestis vite
forma & regula, quam descripsit ille confessor Chri-
sti eximius sanctus Franciscus, ac servandam à suis fi-
liis verbo docuit, pariter & exemplo. Qui verò di-
ctæ sanctæ regulæ professores ac æmulatores devoti,

a Vide Felin. in rubr. præmissa Gregoriana, & in eadem viginti
munda offi. delegat. b Alia: exemplar sequenda celestis, &c.
c al. cunctis.

ut & alumni & veri filii tanti partis affectabant, sicut & ferventer affectant, ad purum, & ad plenum praemissam regulam firmiter observare: attendentes quadam, quae dubium poterant afferre (sensum in ipsius regula serie contineri, pro ipsorum declaratione habenda) recurrunt prudentes olim ad apicem Apostolicae dignitatis, & certificati per ipsam, cujus pedibus etiam per ipsam regulam sunt subiecti, possent Domino (pulsis cunctis dubiis) cum plena charitate conscientiae deservire. Horum autem pii ac iusti supplicationibus, plures praedecessores nostri Roman. Pontif. successivè (sicut dignum erat) applicantes aures & animum, declaraverunt ea, quae dubia videbantur: ediderunt nonnulla, & aliqua concesserunt, sicut expedire videbant fratrum conscientias, ac purae observantiae status. Verùm, quia plerumque ubi culpa non est, eam timere solent conscientiae timoratae, quae in via Dei quodcumque devium expavescunt, non sunt ad plenum ex dictis declarationibus dictorum omnium fratrum conscientiae quietata, quia circa aliqua ad regulam, ipsorumque sanam pertinentiam, dubitacionum in ipsis studiis alicui generentur & oriantur, sicut & aures nostras pluries, & de quàm pluribus in publicis & privatis confessoris est perlatum. Quapropter per ipsos fratres nobis extitit humiliter supplicatum, quatenus praedictis dubiis, quae occurrerunt, & quae possunt occurrere in futurum, adhibere opportuna declarationis remedia, de benignitate sedis Apostolicae curaremur.

Nos igitur, cujus animus ab ætate tenerè pia devotione efferebit ad hujusmodi professores regulae, & ad ordinem ipsam totum: nunc autem ex communi cura pastoralis regimini, quam immeriti suscipimus, ad ipsos fovendos, dulcius & ardentius gratiosis favoribus prosequendos, tanto provocamur ardentius, quanto frequentius in mentem revolvimus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & salutaris doctrina, toti universali ecclesiae continuè cernimus provenire, tam pia supplicantium intentione commoti ad peragendum diligenter quod petitur, studia nostra duximus convertenda: ipsaque dubia, per plures Archiepiscopos & Episcopos, & in Theologia magistros, & alios literatos, providos, & discretos examinari fecimus diligenter. Cum igitur & in primis ex eo, quod in dicta regula principio habetur: Regula & vita fratrum minorum hæc est, scilicet, Domini nostri Iesu Christi sanctum Evangelium observare, in obedientia vivendo sine proprio & in castitate. Item infra: Erit vero anno probationis & recipiamus ad obedientiam, promittentes vitam istam semper & regulam observare. Item circa finem regulæ, pauperiam, & humilitatem, & sanctum Evangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promittimus, observemus: Fuit institutum, an fratres ejusdem ordinis ad omnia hæc præcepta quædam consilia Evangelii, ex professione sua regulæ tenentur. Quibusdam dicentibus, quod ad omnia, aliis autem asserentibus, quod ad sola illa tria consilia, videlicet vivere in obedientia, in castitate, & sine proprio, ad ea quæ sub verbis obligatoris ponuntur, in regula obligantur: Nos circa hunc articulum prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, ipsumque articulum, quoad aliquid clarius prosequentes, dictæ institutioni duximus respondendum, quod cum votum, determinatum sit, cujuslibet habeat cadere sub certo, votens regulam non potest dici teneri ex vi voti hujusmodi ad ea consilia evangelica quæ in regula non ponuntur. Et quidem B. Francisci conditoris regula, hæc

probatum fuisse intentio ex hoc, quod quorundam consilia in regula ponit sub verbo promittit. Et non per istud verbum, Regula & vita fratrum minorum hæc est, &c. Intendit eos ad omnia consilia evangelica obligare, superius & negatione, quædam consilia in premissis ceteris, in regula expressit. Cum tenentur tamen terminati restrictivi, hoc habet, quod sic est ad ipso extranea, quod cuncta ad ipsam pertinentiam includit: Declaramus & dicimus, quod dicti fratres non solum ad illa tria vota nudè & absolute accipiuntur, sed ad omnia implenda, quæ sunt pertinentia ad hæc tria prædicta, quæ regula ipsa ponit. Nam si hæc tria tantum præcisè & nudè promittentes de fratre regulam vivendo in obedientia, castitate, & sine proprio & non etiam ad omnia contenta in regula, hæc tria modificant, ardeantur: promittit temper hæc tria observare: ex quo ex his verbis nulla obligatorum tenentur. Næc tamen putandum est, quod & Francisci Professores hujus regulæ, quantum ad omnia contenta in regula, modificata tria vota, sic ad ipsa expressit, intendit æquale esse obligatio: quod potius aperte discrevit, quod quoad quædam præcepta verbi transgressio est motus, & quædam præcepta non. Cum ad quædam ipsorum verborum præcepti, vel æquipollentis eorum, & quædam verba aliis sit contenta, item quæ præcepta quæ expressè verbo præcepti, ac exhortationis, sunt nominis ponuntur in regula, nonnulla verò imperio negativè vel affirmativè apponit inferuntur, non sunt extitit dubitatum, an recedatur ad illa tria obedientiam vim præcepti. Et quia (intentione) non dubitatur hoc dubium, sed ageatur ex conditionationis Nicola. Papa tertius a prædecessoribus noscitur declarasse, quod frater ipse ex professione sua regulæ sunt adstricti ad ea consilia evangelica, quæ in ipsa regula præceptis vel inhibitionibus, vel verbis æquipollentibus exprimitur: & nonnulla ex eorum omnium observantiam, quæ ipsi in eadem regula verbis obligatoris indicuntur. Item, quædam prædicti fratres, ut ad ipsorum conscientiam tenentur & declarare, quæ horum certè debent præcepta & æquipollentia ac obligatoria, conscientia declarata, tenent, qui in sinceris horum conscientia declarata, tenentes, quod in eis, quæ tenentur debentur, ut videndos graves remittitur conscientiam non tenentur, & tenentur: dicitur, quod hoc frater non ad minimum, quæ sub verbis imperativi modi ponuntur in regula, sicut ad præceptum, seu præceptum æquipollentium observantiam tenentur: Expectat tamen plis fratibus ad observandam pertinentem, quæ ad eorum, quod ad ea sicut ad æquipollentiam pertinent, non tenentur obligatos, quæ hæc inferius annotata, & tenentur, quæ videtur postquam æquipollentiam pertinent, seu ex utroque sub compendio habentur, debentur, quod illud, quod ponitur in regula, de quo tenentur plures tunicas, quàm unam cum ex parte de eorum tenentur caputio. Item, de non portandis calceamentis, & non equitando extra casum necessitatis, item, quod frater

a Cap. ex.iii. s. penult. eod. tit. lib. 6. Form. b Vide Conc. Trid. sess. 23. tit. de regularibus & monialibus c. 7. c Vide Conc. Trid. sess. 23. tit. de regularibus & monialibus c. 13. d Vide B. Thom. 2. 2. q. 11. art. 1. 2. & 3.

a In antiquo Codice, etiam temporibus consuevit scribi Nicolaus Papa IV. & dicitur, quod, si quis legaverit, vel tenuerit, eod. tit. lib. 2. etiam in libro Nicolaus IV. in annotatione emendationis, exemplaribus suis in hac dictione expressit, ut emendationis, id est, clarificanda, sic ad frater tranquillitatem reducat. c ad hanc dictionem, ut de observ. serv. & inveni. di. s. p. q. d. in libro 14. q. 1.

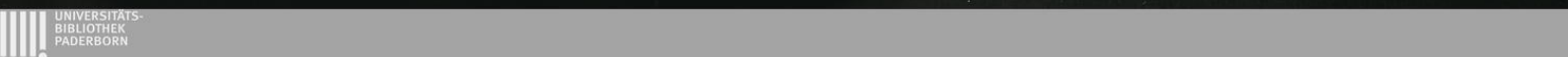

... factorem esse ad Natale Domini, & in festis feriis tenentur. Item, quod clerici faciant divinum officium, secundum ordinem sancte Romanae ecclesie. Item, quod ministri & custodes pro necessitatibus in motum, & fratres induendis solliciti cultum gerant. Item, quod si quis fratrem in infirmitatem incidit, alii fratres debent ei servire. Item, quod frater non predicet in episcopatu alicujus Episcopi, cum hoc illi fuerit contradictum. Item, quod nullus audeat penitus populo predicare, nisi a generali ministro vel alio, quibus secundum declarationem predictam impetierit, fuerit examinatus, approbatus, & ad hoc sollicitus. Item, quod fratres qui cognoscere se non possunt penitentiam regulam specialiter observare, debent & possunt ad suos ministros recurrere. Item, quod omnia que ponuntur in regula ad formam habent, non auctoritatem, quam etiam perfectiorum; nec non ad observationem modum ac perfectionem spectantia, nisi in omnibus, quoad habitum novitiorum (sicut dicitur in regula) secundum Deum aliter videatur. Hec, in omnia sunt a fratribus, tanquam obligatoria observanda. Item ordo communiter sentit, tenet & vult ab antiquo, quod ubique ponitur in regula bene servandum, tenentur: obtinet vim precepti, & solvendi debet a fratribus sicut tale. Ceterum quia Chirica confessorum predictus agendorum ac servandorum circa recipiendos ad ordinem ministris & fratribus modum prebens, dicit in regula, quod caveant fratres de eorum ministris, ne sint solliciti de rebus suis temporalibus, ut libere faciant decem, quicquid ipsis a Deo fuerit inspiratum: licentiam tamen habeant quibuslibet intendendi eos, ad aliquos Deum timentes, & utilitatem requiratur, quorum consilio sua bona pauperibus erogantur. Dubitaverunt & dubitant multi, an liceat ipsis de bonis ingrediendum quicquid recipere si dowerit, & si ad dandum pariter & contemnerit possint eos inducere sine culpa: si etiam ad dispensandum de distributione rerum talium debeat ipse minister seu frater dare consilium, ubi ad dispensandum alii quidem se ipsos, ad quos ingressum auctoritate possunt idonei inveniri. Nos autem considerantes tenent intendit sancti Franciscum, super regula professores, quos fundaverat in maximis pauperibus, ab affectu temporalium rerum ipsorum ingrediendum per dicta verba specialiter & totaliter elongari: ut quantum est ex parte fratrum, ipsorum receptio ad ordinem sancta & purissima appareat, & ne aliquo modo oculum viderentur habere ad bona eorum temporalia, sed ad ipsos tantum divino servitio mancipandos: & sic ut ad ceteros debent esse ministros, quamvis in ceteris a dictis inductionibus ad sibi dandum, & in omnibus, necnon & dandis circa distributionem, & aliter observare: cum per hoc ad timentes Deum fratrum aliter muniti debeant, non ad fratres, ut verum cuncta pateant esse tam sibi ipsis infirmi patrum Rudolphi, & aliorum seduli & perfecti. Cum vero facere de rebus suis, quod Dominus inspirabit, ipsam regulam ingrediendum liberum velit esse: non videtur, quin liceat non veniente, considerari scilicet eorum necessitatibus, & moderatimibus declarationis jam dicta, si quid de bonis suis intrans, sicut & ceteris pauperibus per modum elemosinarum libere velit dare. Cavere tamen de receptione oblationum talium decet fratres, ne exceptionem quantitate notabili presumi possit sinister oculis contra ipsos. Præterea cum dicatur in regula, quod illi, qui jam promiserunt obedientiam, habeant suam libertatem cum capitulo, & aliam sine capitulo, qui habere voluerint. Item, quod fratres omnes vestimentis vestibus induantur: Nosque predicta verba declaravi-

mus & quipollere preceptis: volentes hęc determinari plenius, dicimus quantum ad numerum tunicarum, quod pluribus uti non liceat: nisi in necessitatibus, quas haberi possunt ex regula, secundum quod hunc passum memoratis prædecessor noster plenius declaravit. Vilitatem autem vestium, tam habent, quam interiorum tunicarum, illam intelligi debere dicimus, que secundum consuetudinem, vel conditionem patris debeat, quantum ad colorem panis, & precium vilitatis, merito reputari: non enim quoad regiones omnes potest determinari unus modus in talibus assignari. Hujusmodi etiam vilitatis iudicium ministris & custodibus, seu guardianis duximus committendum, eorum super hoc conscientias onerantes: ita tamen, quod servent in vestibus vilitatem. Quorum etiam ministrorum, custodiam, & guardianorum iudicio eodem modo relinquimus, pro que necessitate possint ipsi fratres catechizata portare. Deinde, cum duobus temporibus annotatis in regula, scilicet a festo omnium sanctorum usque ad nativitatem Domini, & maxime quadragesima, in quibus jejunare tenentur, inferatur in eadem regula: Aliis autem temporibus non tenentur, nisi sexta feria jejunare: & ex hoc voluerunt aliqui dicere, quod dicti ordinis fratres non tenentur, nisi ex condecentia ad alia jejunia, quam ad ista: declaramus debere intelligi, eos non teneri ad jejunium aliis temporibus, præterquam in jejunis ad ecclesia constitutis: non enim verisimile, quod vel institutor regulæ, vel etiam confirmator, absolvet ipsos intendit a servandis illis jejunis, ad que de communi statuto ecclesie obligantur ceteri Christiani. Porro cum dictus sanctus, volens fratres suos super omnia a deariis, seu pecunia esse totaliter alienos, precepit firmiter fratribus universis, ut nullo modo denarios vel pecuniam recipiant, per se vel per interpositum personam: istumque articulum declarans idem prædecessor noster, casus & modos posuerit, quibus servatis a fratribus non possint dari, nec debentur per se vel per alium pecuniam receptores contra regulam, vel sui ordinis puritatem: dicimus fratres tenentur cavere summo per, quod pro aliis casibus, & sub modis aliis, quam ponat dicti prædecessoris nostri declaratio ad dantes pecunias sive deputatos nuncios non recurrant: ne si secus ab ipsis attentatum fuerit transgressores precepti & regulæ merito possint dici. Nam ubi aliquid alicui generaliter prohibetur, quod expressè non conceditur, intelligitur denegatum. Quocirca quævis omnis pecuniam, ac oblationum pecuniarum receptio in ecclesia, vel alibi cippi vel trunci ordinati ad officium seu donatum pecunias reponendas, necnon & quicunque recurus alius ad pecunias, seu habentes ipsas, qui per declarationem predictam non conceditur, hæc inquam omnia sunt eis simpliciter interdicta. Cum etiam recusus ad amicos speciales expressè tantum in duobus casibus, secundum regulam concedatur, videlicet pro necessitatibus infirmorum, & fratribus indigentibus: idcirco pie & rationabiliter considerata necessitate, viz, ad alias necessitates fratrum pro tempore occurrentes, cessantibus elemosinis, seu etiam ingruentibus, predictus prædecessor noster duxerit extendendam. Attendant fratres præfati, quod pro nullis causis aliis, quam predictis vel similibus in via vel alibi recurrere licet eis ad amicos hujusmodi: sive sint dantes pecunias, seu deputati per ipsos, sive nuncios, vel depositarios, seu alio quovis nomine appellentur, etiam si concessi per eandem declarationem modi, circa pecuniam intègre servaverint. Denique cum idem confessor summè affectaverit sua regulæ professores, totaliter esse abstrahos ab affectu & desiderio terrenorum, & specialiter a pecunia & ejus usus totaliter expertes, sicut probat prohibitio de recipienda pecunia, in regula sæpius repetita: curare fratres vigilantè necesse est, quod cum

A. Adhuc, de cetero omnino debere tam ministris, etc.

ex causis predictis & modis ad habentes pecunias deputatas pro ipsorum necessitatibus recurrere oportebit, ad tenentes ipsas quisque hi fuerint principales vel nuncii, in omnibus sic gerant, quod se cum dictis ostendant in dictis pecuniis (sicut nec habent) penitus nil habere. Quapropter precipere, quod & qualiter pecunia expendatur: computumque exigere de expensis, tam quomodoque repetere sine deponere, aut de bonis facere, capitulam pecunias, vel eiuslavem deferre: hos actus & consimiles sibi fratres illicitos esse fiant. Prædicta enim facere ad solos dominos pertinet, qui dederunt, & eos, quos ipsi deputaverunt ad hoc ipsum. Proinde, cum vir sanctus, paupertatis præmissis in regula modum exprimens, dixerit in eadem: Fratres, nihil sibi appetent, nec domum, nec locum, nec aliquam rem: sed tanquam peregrini & advenæ in hoc seculo in paupertate & humilitate Domini famulantes, vadant pro electione considerent. Sicque de claratum exitit per nonnullos prædecessores nostros Romanos Pontifices, hanc expropriationem intelligi debere tam in speciali, quam etiam in communi, propter quod & rerum omnium concessarum, oblatarum, & donatarum fratribus (quas & quarum usum facti sicut ordinem vel a ipsi fratribus licet habere) dominium in se & Romanam ecclesiam receperunt, dimisso ipsi fratribus in eis tantummodo usu facti simplicis. Ad nostrum fuerunt deducta examem, quæ in ordine fieri dicebantur, & videbantur prædicto voto & puritati ordinis repugnare: videlicet, ut ea prosequamur ex ipsis, quæ remediis credimus indigere, quod se in futurum heredes non solum sustinent, sed procurant. Item, quod redditus annuos recipient inter dum in tam notabili quantitate, quod conventus habentes totaliter inde vivunt. Item, quod cum ipsorum negotia, etiam pro rebus temporalibus in curiis aguntur, assistunt advocatis & procuratoribus & ad investigandum eisdem se ibidem personaliter repræsentant. Item, quod executiones ultimarum suscipiunt voluntatem, & gerunt, sequæ inromittunt quandoque de usurarum vel male ablatorum dispositionibus seu restitutionibus faciendis. Item, quod alicubi non solum excessivos hortos, sed etiam vineas magnas habeant: de quibus tam de oleeribus, quam de vinorum mullum colligitur ad vendendum. Item, quod temporibus messium vel vindemia-rum sic copiose granum & vinum, mendicando, vel aliam de emendo, colliguntur ad fratres, & in cellariis & granariis reconduntur, quod per anni residuum, absque eorum mendicatione possunt transigere vitam suam. Item, quod ecclesias vel alia aedificia faciunt, vel procurant fieri in quantitate & curiositate figuræ & formæ, ac sumptuose notabiliter excessiva, sic quod non videntur habitacula pauperum, sed magnatum. Paramenta etiam ecclesiastica, in plerisque locis tam multa habent, & tam notabiliter pretiosa, quod excedunt in his magnas ecclesias cathedrales. Equos insuper, & arma eis oblata in funeralibus recipiunt indistincte. Tamen communitas fratrum, & specialiter rectores ipsius ordinis asserunt, quod prædicta, seu plura ex ipsis in ordine non fiebant, quod & si qui reperitur rei in talibus rigide puniuntur, nec non contra talia, ne fiant, sunt facta pluries ab antiquo instituta in ordine multam stricta. Cupientes igitur nos ipsorum fratrum providere conscientis, & cuncta dubia (quantum possibile nobis est) de ipsorum peccatis renovare, ad prædicta modo qui sequitur respondemus. Cum enim ad veritatem vite pertineat, ut id, quod exterius agit, interiori mentis dispositionem & habitum repræsentet: necesse habent fratres, qui se expropriatione tanta a temporalibus abstraxerunt, ab omni eo, quod dicte expropriationi esset, vel posset videri

contrarium, abstinere. Quia igitur in hac conditione transit non solum usus rei, sed & dominium in heredes. Fratres autem præfati nihil sibi in specialibus acquirere, vel eorum ordini possunt etiam in communi. Declarando dicimus, quod successores huiusmodi, quæ etiam ex sui natura indifferenter ad personam, & etiam ad alia mobilia & immobilia transmittunt (considerata sui puritate voti), nullatenus sint capaces. Nec licet eis valorem hereditarium autem tantam earum partem, quod præfati possunt in heredes fieri, quasi sub modo & forma legati, vel in heredes facere, vel sic dimissa recipere, quin potius illi in factis ab ipsis simpliciter prohibemus. Curiositate autem mobilium inter immobilia censentur, à iure, ac hereditate, quod obtinere pauperum & mendicanti serpegant, nulla dubitatio est, quod prædictis fratribus non debent, tanquamque, sicut & possessiones, vel eorum, & tam in heredes (cum eis non reperitur concessis), nec licet. Item, cum non solum quod malum esse dimittunt, sed & imminet, quod speciem habet mali, sit a vitæ puritate distulter evitandum: Ex talibus autem abstinent per heredes & infirmitatibus, cum de rebus agunt, in ipsorum commoda convertendis, & reddunt veritatem in eis, quæ foris patent (de quibus habent homines iura iudicare) in ipsis rebus fratres & assistentes aliquod verum tanquam suum: nullo modo debent huiusmodi verum & regulæ professoribus talibus curiis & litibus admittunt, immiscere, & ut rebus omnium habeant ad usus suos, & puritati satisfaciunt voti sui, & evitent per scandalum proximorum. Veritatem cum aliis dominis fratres, non solum a receptione, proprietate, dominio, sive usu ipsius pecunias, verum etiam a commutatione qualibet ipsius, & ab eis sunt penitus alieni, quæ admodum prædictis prædecessoribus nostris in hac conditione professores pro nulla re temporali possunt in iudicio petitis, prædictis fratribus non licet, ac communitas, quæ puritas, considerata sui puritate statim in eis & interdictum, quod huiusmodi executionibus & dispositionibus se exponant: cum hoc super alijs scriptis & contestatione vel administratione penitus appropinquat. Veruntamen in his executionibus non consentimus, ipsorum suam non obstitit, cum ex hoc quæ bona temporalia nulla iurisdictione, sive alio in iudicio sine dispensatione tribuatur. Licet verum non solum in heredes, sed & multum conveniens rationi, quod fratres, qui in laboribus spiritualibus orationibus & illis laboribus occupantur, hortos & areas habeant communitatem collectionem vel recreationem sui, & tantummodo ipsos post labores huiusmodi corporales, de necessitate non ad habenda necessaria hortalicia, quæ in heredes, tamen hortos aliquos, ut colantur, & circa ea hortalicia precio distrahantur, necnon & vitas, quæ in heredes, & ordinis puritas, secundum quod in heredes, prædecessor declaravit, ac iura agunt, vel vitas talia ad usus proximis dicitur, ut puta agrum vel vineam ad colendum, & consimilia, fratribus legatariis, per modum præmissa habere, ut precium fructuum huiusmodi temporibus habeant, & ad naturam & formam proprietarium appropriantur. Rursus cum prædictis fratribus in exemplis vite, quam veritas regulæ ostendit, de quibus fratres sui & filii, divinæ providentiæ mandatos in Deum accerent cogitationes, qui vellet eos, qui quæ non congegant in heredes, nec formam, nec modum: non est verisimile voluisse ipsam eorum habere pro-

a Alia: vel ipsi.

a Alarum b alia frater & alij, qui ea habent.

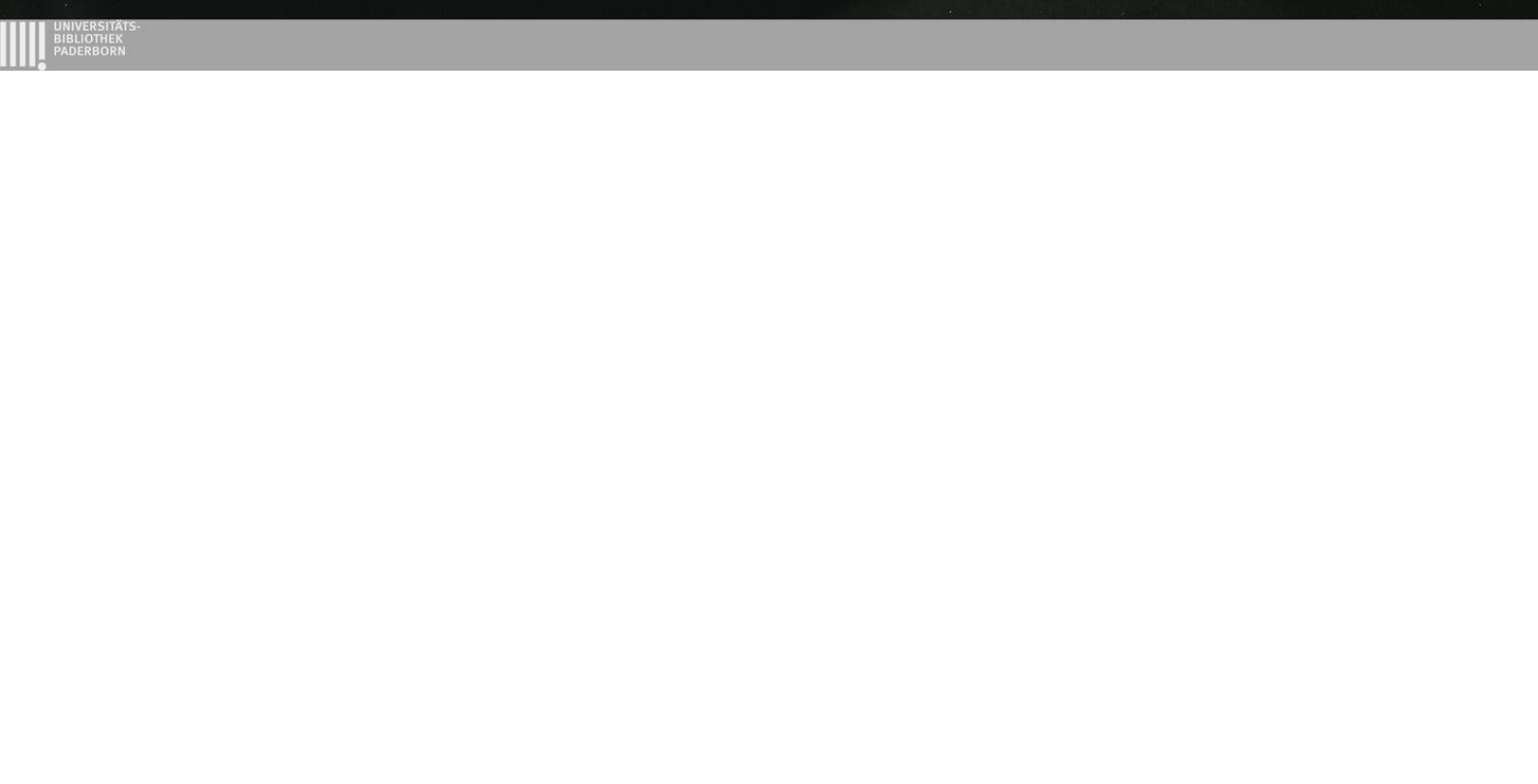

ut illi vel cellaria, ubi quotidianis mendicationibus de-
betis sperare posse transire vitam suam. Et ideo
non ex timore levi relaxare a se debent ad congregatio-
nes & conferentias & hujusmodi faciendas: sed tunc
non tam esse necessaria aiter invenire. Hoc autem
ministrorum & confessorum (cum quatuordecim & duorum
de conventu loci discretorum sacerdotum, & antiquo-
rum in ordine fratrum consilio & assensu) diximus ju-
dicio resurgendum, eorum super hoc specialiter con-
siderationes. Hinc est etiam, quod cum vir fan-
ctus fratres suos in paupertate summa ac humilitate fun-
dare voluerit, quod ad affectum pariter & effectum sic
efficitur regula tota clamatur, convenit ipsis, quod nullo
modo necesse fieri faciant, vel fieri sustineant ecclesias,
vel alia quacunque adificia, quae (considerato fratrum
numero) excessiva in multitudine & ma-
gnitudine debeat reparari: Ideoque volumus, quod u-
trique in suo ordine deinceps temperatis & humilibus ex-
ercitiis suis contenti, ne hinc tante paupertati promissa,
quod super velle, contrarium fore clament. Quamvis
tamen paramenta & vasa ecclesiastica ad honorem divi-
ni ministerii ordinantur, propter quem omnia fecit ipse
Deus: tamen qui abundantiorum est cognitor, ad ani-
mationem ministrantium respicit principaliter, non ad
numeros: nec per illa sibi vult serviri, quae suorum servi-
tium conditione & statu dissonant: propter quod sus-
cipere debent ea vasa & paramenta ecclesiastica decem-
ta numero, & in magnitudine sufficientia competenter.
Superfluitas autem, aut nimia pretiositas, vel quacun-
que ostentatio in his, seu aliis quibuscumque non potest
solum professioni, vel statui convenire: cum enim
hic laqueus thesaurizationem, seu copiam, pauperum
vult, quoad humanum iudicium, derogant manifeste.
Quod prope parvitas servari a fratribus volumus, & man-
damus. Cetera equorum vero & armorum observan-
tia determinans in omnibus & per omnia observan-
tia, quod per declarationem predictam in pecu-
niam antea elemosinis definitum. Ex praemissis
autem faceret non parum scrupulosa quaestio inter fra-
tres, videlicet, utrum ex sua professione regula obligent
ad arctum & tenentem, sive pauperum usum rerum.
Quod si ex ipsis credentibus & dicentibus, quod sic
quod dominium rerum habent ex voto abdicatio-
nis arctissimum, ita ipsi quoad usum archiduo maxi-
ma & utilitas est iudicata. Aliis in contrarium asserenti-
bus, quod ex professione sua ad nullum usum pauperum,
qui non exprimitur in regula, obligantur: licet teneant
ad usum moderatum temperant, sicut & magis ex
conscientia, quam carere Christiani. Volentes itaque
ambiguitatem predictorum fratrum providere quieti,
& huiusmodi altercationibus finem dare: declarando dicimus,
quod fratres minores ex professione sua regule speciali-
ter obligantur ad arctum usum, seu pauperum, qui in ipso
regula continentur, & eo obligationis modo, sub
quo continentur seu ponit regula dictos usus. Dixerit su-
perius, ut quilibet aliter asserentibus, quod licet iuratum
sit, ut non usum pauperum includi vel non includi sub vo-
to, a regulis perpetuis, peremptoriis & temera-
riis iudicamus. Demum, quia ex eo, quod dicta regu-
la per quos & ubi fieri debeat ministri generalis electio
trahere, nullam fecit de ministrorum provincialium
electione vel institutione penitus mentionem, orti su-
per hoc potest dubitatio inter fratres: Nos volentes
pote ipsos clare ac secure procedere in omnibus fa-
ciis suis, declaramus, statimus etiam & ordinamus in
hac constitutione in perpetuum valitura, ut eam alicui

Provincia de ministro fuerit providendum, ipsius mini-
stri electio a penes capitulum provinciale residet,
quam idem capitulum die sequenti, quae fuerit congrega-
tum, facere teneatur. Ipsius autem electionis confir-
matio ad ministrum pertinet generalem. Et si quidem
ad electionem huiusmodi per forma (rutini proceda-
tur, & (votis diversa divis) electiones plures in discor-
dia celebrari contingat: illa, quae a majori parte capituli
numero (nullatenus vel meriti collatione aut considera-
tione habita) fuerit celebrata, exceptione seu contra-
dictione quacunque alterius partis non obstant, per di-
ctum generalem ministrum de consilio discretorum de-
ordinet (pius tamen ex officio, prout spectat ad ipsum
diligenti examinatione praemissa) confirmetur, vel etiam
infirmetur, prout eis secundum Deum visum fuerit expe-
dire. Et si fuerit iustificata, ad capitulum provinciale
electio huiusmodi revertatur. Ceterum si capitulum
memoratum die praedicta ministrum eligere praetermit-
tat, tunc ministri provincialis provisio ad generalem
ministrum libere devolvatur. Verum si ministrum praedi-
cto & capitulo generalibus ex certa manifesta, ac ratio-
nabili causa, videretur aliquando in Provincia ultrama-
rinis Hybernia, seu Graecia, seu Roma, in quibus hactenus
alius providendi modus dicitur ex causa certa & ratio-
nabili fuisse servatus, expedire, ministrum provinciae
per ministrum generalem, cum proborum ordinis
consilio potius, quam per capitulum praedicti electionem
praefici in Provincia Hybernia, etiam ultramarinis irrefragabiliter: In Romana vero vel Graecia, quando minist-
ter dictae Provinciae moreretur, vel abolveretur, citra
mare: illa vice servetur absque dolo, partialitate & fraude
(super quo eorum conscientias oneramus) quod super
hoc dictus minister cum discretorum proborum consilio di-
zente ordinandum. In destinatione vero discretorum minist-
rorum provincialium, servari volumus, quod super
hoc hactenus de ipso ordine extiterit observatum. Ce-
terum si congereret eisdem ministro generali, careere,
per vicarium ordinis sui super hoc, quod faciendum fue-
rit per eundem ministrum, usquequo profivum fuerit de
generali ministro. Porro, si quid de huiusmodi ministro
provinciali secus attentari forte conserit, illud in ipso
facto sit irritum & inane. Nulli igitur omnino homi-
num liceat hanc paginam nostrarum declarationum, di-
cretorum, commissionis, responsonis, prohibitionis, ordi-
nationis, mandati, constitutionum, iudicationum, & vo-
luntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire.
Si quis autem, &c.

a De modo electionis faciendae vide novissime sanctae in Conc. Trid. sess. 23. tit. de regularib. & memelibus, c. 6. b Has duo verba, Clemens V. abfuit a vetust. codic.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

